

Posudek vedoucího na magisterskou práci Elišky Matějcové: Generová diferenciacie demografických charakteristik v České republice ve srovnání s vybranými evropskými zeměmi

Předkládaná magisterská práce Elišky Matějcové v rozsahu 106 stran včetně příloh je rozčleněna do deseti kapitol, včetně úvodu a závěru. Ústřední myšlenkou je diferenciacie genderu z pohledu demografie a komparace České republiky se čtyřmi vybranými zeměmi (Maďarsko, Rakousko, Nizozemsko a Švédsko) v současnosti (2005). Výběr těchto zemí i vymezení a odůvodnění zkoumané problematiky autorka zřetelně nastiňuje v úvodu (kapitola 1) a v kapitole dvě. Hlavní obrysy genderové problematiky a její historie jsou pojednány ve třetí kapitole. V další teoretické kapitole (čtvrté) je diskutována genderová problematika v rámci typologie sociálních systémů. Jsou zde prezentovány i další velmi recentní práce, nejen tak často citovaná typologie Espin-Andersona. V páté kapitole jsou pak popisovány vybrané země z hlediska jejich sociální a rodinné politiky, ekonomické situace, postavení ženy a také jejich demografické parametry. Prvním studovanou genderovou diferenciací je uzavírání manželství představené v šesté kapitole. Jsou zde prezentovány tradiční demografické ukazatele, které ukazují známé rozdíly mezi zeměmi. Cenné jsou v tomto pohledu grafy věkových pyramid podle rodinného stavu. Škoda, že autorka více nevyužila tento zdroj, kdy porovnáním (seskupováním) struktur podle věku a rodinného stavu by byla možná hlubší typologie. Není zřejmé, jak byl počítán průměrný věk při sňatku uváděný na straně 37.

Kapitola 7 je zaměřena na diferenciaci úmrtnosti. Autorka zde fundovaným způsobem analyzuje rozdíly v úmrtnosti v jednotlivých zemích a podle pohlaví. Část věnovaná příčinám úmrtí je zpracována velmi dobře a za použití moderních nástrojů demografické analýzy včetně dvourozměrné dekompozice zaměřené na rozdíly úmrtnosti mužů a žen. Je škoda, že pohled na rozdíly v úmrtnosti podle pohlaví a věku (graf 6 a 7) nebyl doplněn o graf indexů nadúmrtnosti mužů podle věku, který by shrnoval informaci o genderové diferenciaci zkoumaných zemí. Podkapitola 7.1.3 nazvaná standardizované míry úmrtnosti nemusela být samostatná, ale spíše úvodní částí k příčinám úmrtí, jejichž analýza je v části 7.2. Takto zařazená vypadá „poněkud zbytečné“ protože opakuje již to, co bylo řečeno v předchozím textu k tabulkovým ukazatelům. Další zkoumanou dimenzí je zdravotní stav (kapitola 8). Jsou zde postupně prezentovány rozdíly podle morbidit, omezení aktivit a subjektivního zdraví. Toto téma je postupně ilustrováno pomocí grafů délky života celkem a podle kategorií zdravotního stavu i podle ukazatelů prevalence. Komentované rozdíly dokumentují i určité postojové odlišnosti (specifické je v tomto směru postavení Rakousko pokud jde o absenci chronické morbidit). V úplném závěru celé práce pak autorka shrnuje genderovou diferenciaci pomocí vybraných ukazatelů metodou seskupovací analýzy. Tyto výsledky potvrzují závěry předchozích kapitol.

Hodnotíme-li předkládanou magisterskou práci Elišky Matějcové jako celek lze říci, že její téma je aktuální a vytyčené otázky byly zodpovězeny. Práce je logicky strukturována a má všechny náležitosti. Autorka při jejím zpracování vynaložila nemalé úsilí a využila také širší okruh svých znalostí nabytých při studiu. Prokázala schopnost samostatné práce, a proto se domnívám, že splňuje požadavky kladené na magisterské práce a doporučuji ji k obhajobě.

V Praze dne 20. 9. 2008

Prof. RNDr. Jitka Rychtaříková, CSc.